

Abstrakt

Úvod: V současné době nejsou žádné efektivní strategie léčby idiopatické neorganické vulvodynie a dyspareunie u žen. ESWT (extracorporeal shock wave therapy) je nechirurgická/neinvazivní technika široce používaná k léčbě muskuloskeletálních onemocnění, svalové spasticity a hypertonie, ledvinových a žlučových kamenů a urologických poruch.

Cíl: Cílem naší práce je zjištění možnosti ovlivnění a eliminace chronické a akutní bolesti pánevního dna pomocí neinvazivní fyzikální techniky. Naším cílem je zjistit, jestli k tomu účelu lze použít extrakorporální rázovou vlnu a která její forma je nejvhodnější. Design studie: Prospektivní, randomizované, dvojité zaslepené, placebem kontrolované studie byly provedeny následně po studiích proveditelnosti.

Metodika: Do studie 1. bylo zařazeno 62 žen s vulvodynií po dobu minimálně 3 měsíců. Ženy byly náhodně rozděleny buď do léčebné skupiny (n=31) nebo do skupiny s placebem (n=31). Pacienti v léčebné skupině dostávali perineálně aplikovanou ESWT týdně (3000 pulzů každý po dobu čtyř po sobě jdoucích týdnů). Poloha snímače rázových vln byla změněna šestkrát po každých 500 pulzech. Pacienti ve skupině s placebem podstoupili stejnou léčebnou proceduru, ale násadec byl opatřen placebem, které znemožnilo přenos energie. Subjektivní bolest byla hodnocena před a po léčbě pomocí vizuální analogové škály (VAS, 0-10) a testu bavlněným tamponem (CST, Goetschova škála 0-4). Studie 2. dyspareunie zahrnovala 62 žen. Pacienti v léčené skupině a skupině s placebem dostávali perineálně aplikovanou ESWT týdně po dobu čtyř po sobě jdoucích týdnů, pacienti kontrolní skupiny placebo. Stupeň dyspareunie byl specifikován pomocí Marinoff škály a subjektivní intenzity bolesti na vizuální škále (VAS), před a po léčbě. Následné kontroly byly provedeny 1, 4 a 12 týdnů po poslední ESWT.

Výsledky: Studii 1. vulvodynie dokončilo celkem 61 žen. Testovali jsme rozdíly ve VAS a CST v rámci léčebné skupiny a skupiny s placebem a mezi nimi. Testování bylo mezi před léčbou a konkrétním následným sledováním. Zjistili jsme významné změny v léčené skupině. Při všech třech sledováních bylo pozorováno snížení VAS ($p < 0,01$) a CST ($p < 0,01$). Při všech hodnoceních bylo snížení bolesti vždy $> 30\%$. Ve skupině s placebem nebyly žádné statisticky významné změny mezi před a po léčbě. Mezi léčebnou skupinou a skupinou s placebem nebyly před léčbou žádné rozdíly, ale statisticky významné rozdíly po léčbě ve všech třech sledováních (VAS $p < 0,01$); CST $p < 0,01$). Studii 2. dyspareunie dokončilo 61 žen. Testovali jsme rozdíly v Marinoff škále a VAS v rámci léčebné skupiny a skupiny s placebem a mezi nimi. Významné rozdíly byly nalezeny ve skupině léčené, ale nikoli ve skupině s placebem. Rozdíly před a po léčbě v rámci skupin byly $p < 0,001$, mezi skupinami $p < 0,001$. Snížení bolesti bylo vždy $> 30\%$. Velikosti efektů byly významné: Marinoff 0,825 a VAS 0,883.

Závěry: V naší studii jsme prokázali, že ESWT snižuje vnímání bolesti v naší léčené skupině žen s chronickou a akutní bolestí pánevního dna. Metoda je snadno replikovatelná, levná a bez známých vedlejších účinků.

Klíčová slova: vulvodynie; dyspareunie; extracorporeální rázová vlna; ESWT; pánevní bolest